

quietam. Item in alio loco. Si dormiatis, inquit, inter medios ceteros, id est, inter fortes duorum testamentorum requiescatis. Et concentum cæli quis dormire faciet? Sanctos angelos intelligamus, qui pro ipsa habitatione, cæli cæli dicti sunt per Prophetam hoc modo: Cælum cæli Domino. Hujus igitur cæli concentum, ait Dominus quis dormire faciet: id est, quis erit ille qui eos à perpetuis laudibus, quibus me benedicunt, sanctus, sanctus, sanctus Dominus, incessabiliter concinentes, ut cessent & quasi obdormientes possit inhibere? Quis narrabit cælorum rationem? Et sancti cælorum nomine crebrò dicuntur: de quibus secundum mysticos intellectus Propheta vaticinatur, dicens: Cæli enarrant gloriam Dei. Horum igitur donationes quas habent secundum Dei gratiam differentes: quis poterit vel ipsam fidei ipsorum narrare rationem?

Quando fundabatur pulvis in terra: & glebe compingebantur? Pulvis de quo Dominus ait, gentium infidelitatem signat: pulvis utique aridus, & solutus fundamento in Ecclesia Apostolico admiscetur: ut per fidem & colligationem sive compagine charitatis, conglutinatio in Christo federe unionis & pacis, in augmentum Dei velut in terram solidam crescendo proficiat. Unde glebe agri dominici, effecte frugifera, in unum corpus Ecclesie charitatis copula compinguntur. Cælorum quoque appellatione scripturæ sancte recte dicuntur: eo quod desursum sint hominibus attributa, sive quia cælestia in se contineant sacramenta. Horum igitur cælorum: id est scripturarum rationem, quæ de mysterio obscuritatibus opacata sunt & profunda: quis poterit animo perferari, vel eloquio proferre, aut quis eorum vaticinia cessare præcipiet. Antiqui interpretes ita dixerunt: Quis cæli organa in terram declinavit? id est, quis est qui cælorum laudantium Deum cantus, usque ad hominum inclinavit notitiam, ut imitatione laudis ejus, socii angelorum effici mereantur.

Nunquid capies leana prædam: & animam catulorum ejus implebis. Ex his quæ per omnem textum sermonis hujus enumerat, sex sunt quadrupedia, & quatuor volatilia. Et in hoc decalogi perfecto numero, videri potest quod omnem creaturam intelligi voluerit Deus, quæ per eum utpote per auctorem regitur. Decimus autem numerus perfectus est: quia per ipsum iterando, omnis numerus in infinitum multiplicatur. Ergo juxta literæ superficiem, hoc ait: Ego qui omnia iusta dispensatione procuro, circa te tantum o Job videor injustus. Juxta spiritualem intellectum, leana sive etiam leo, diabolus est intelligendus, qui & in multis locis scripturarum propter sevitiam, & fortitudinem ita nominatur. De hoc igitur Dominus ait: quod nemini nocere possit, nisi à Deo acceperit potestatem. Justo ergo judicio ejus traduntur: quia ille omnino vires non habet dominandi, nisi ipse permiserit. Nunquid capies leana prædam: id est, sicut ego eam capere permittam. Puto autem hoc loco ideo catulos dictos, quia leanam nominaverat, quos veneno malitiæ suæ sive nequitie, velut lacte nutrierat ad homines perimendos. De quorum mortibus, nequissimum spiritum animæ reficiuntur: & de his in psalmo ait: Catuli leonum rugientes, ut rapiant & quarant à Deo escam sibi. His igitur leonibus, & draconibus escas dare Deus dicitur: quando illos quos expetunt, in potestatem accipiunt.

Quando cubant in antris suis, (In sylvis alii dixerunt) & in specubus insidiantur? Antra sive spelunca sunt corda hominum impiorum: in his latibulis sedent: sive cubant in insidiis, ut interficiant innocentem.

Quis præparat corvo escam suam, quando pulli ejus clamant ad Deum: vagantes, eo quod non habeant cibos? Arbitror quod & hic corvus adversariam partem significet sicut & pulli ejus: ut quemadmodum superius leenam, & catulos ejus intelleximus diabolum, & turbam perditorum ejus: ita & hic corvum eundem cum pullis ejus intelligamus. Quod ergo dicitur vagantes, indicatur hoc verbo, quod quasi quandam famis rabiem patiantur circa hominum genus, ut perditionem portionis ejus, velut cibum fumant: & ideo fatagere videntur omni instantia, donec ad effectum votorum suorum perveniant: sicut audivimus Spiritum sanctum, per Salomonem dicentem: Oculum irridentem patrem, & contumeliosum senectuti matris, effodiant eum corvi de convallibus, & devorent eum pulli aquilarum. Possimus & ita sentire, ut corvum, id est, diabolum &

omnes socios ejus quondam patres habuerimus, cum erroribus eorum assimilaremur & vitii: & inde etiam, & pulorum nomine dicebamur. Sed relinquentes eos, quod & sponsa docetur, ut faciat: quæ sponsa nos sumus, cui dicitur: Audi filia & vide, & inclina aurem tuam, & obliviscere populum tuum, & domum patris tui; & invocantes nunc Dominum, potest fieri, ut pristino adhuc nomine appellemur, sicut Propheta ait, ubi de Deo loquitur: Qui dat jumentis escam ipsorum, & pullis corvorum invocantibus eum. Et reor quod ideo pristino nomine censeamur: ut noverimus quid fuimus, & quid nunc per Christi gratiam simus. Et inde hoc ipsum magnum bonum intelligentes, magis Deo gratias referamus, dicentes cum Apostolo: Gratias Deo patri, qui eruit nos de potestate tenebrarum, & transfudit in regnum filii claritatis suæ. Mos autem sancte Scripturæ hujusmodi est, ut pristina culparum nomina, in sanctis frequenter recensent, sicut beatus Isaias Propheta ait de Deo: Benedicent me bestie agri, & Apostolus Matthæus dicitur publicanus. Videamus hunc locum, si & in bonam partem exponere possimus: ut istum corvum & Christum interpretemur. Sicut enim secundum scripturarum consuetudinem, montem dicimus Dominum nostrum, & diabolum similiter appellamus: petram quoque ac lapidem, arborem etiam & gladium dicimus: ita & corvum fortassis dicere possumus. Nam & sponsa Ecclesia, inter cætera præconia laudis de Christo, ita ait in Cantico Canticorum: Crines ejus ut abietis, nigri sicut corvus: sed quando diabolo corvi nomen aptamus, dicimus eum nigrum criminibus atque tetrum, & qui in tenebris nequitiarum commoretur. Quando verò eo nomine salvatorem significari dicimus, mysteriorum arcanis eum in scripturis suis obscurissimum esse sentimus. Et cum sciamus diabolum in scripturis serpentem nominari, quis audeat de Domino ita credere, nisi ipse in se serpentis similitudinem verbis propriis expressisset, dicens: Sicut Moyses exaltavit serpentem in deserto: ita exaltari oportet filium hominis: & discipulos tales admonuit esse dicens: Estote astuti ut serpentes. Et serpens, id est, diabolus maledictus à Deo est, eo quod Evam seduxit astutia: & Christus maledictus dicitur: quia maledictus omnis qui pendet in ligno. Maledictum quippe hominis in se suscipiendo: id est, eam quæ ex sententia Dei venerat mortem, ut maledictum suspendit in ligno, & inde est quod pro nobis Christus factus est maledictum. Hæc exempla protulimus, ut firmetur sensus supra prolatus: sequentia videamus. Nunc igitur Christo corvo figuratè dicto, pater præparat escam: cum ei ex gentibus convocat credituros, sicut de eodem patre Propheta ait dicens: Qui suscitavit ab Oriente justum, vocavit eum ut sequeretur. Dabit in conspectu ejus gentes, & reges obtinebit. His igitur ad fidem vocatis, Dominus Christus velut esca gaudio exultationis reficitur. Hujus populi: id est discipuli, & omnes credentes clamant ad Deum in oratione, panem substantialem quotidie postulantes, & hoc ipsum vagantes faciunt, quia peregrini & hospites sunt super terram, ubi sedem sibi firmam, & stabilem non constituerunt, sed dicunt cum Apostolo, instabiles sumus. Hi igitur habent quidem cibos scripturarum: quarum consolatione pascuntur, sed spei & fidei cibus est, non alimonia rei propriè permanentis. Et idcirco in hoc mundo vagari dicuntur: donec ad immobilitatem quandam sæculi futuri perveniant. Nam & ad hunc intellectum spirituale pertinet, quod corvi isti, rore pasce dicuntur: sicut philologi se referunt indagasse.

Caput XXXIX.

NUNQUID nosti tempus partus ibicum in petris: vel parturientes cervas observasti? Ibices ipsi sunt quos Greci tragelaphos vocant, admixto nomine hirci & cervi, eo quod necesse est ut simile sibi aliquid hæc animalia habeant, & unum horum puto in Cantico Canticorum damulam vocari: quæ aliquando, & caprea, secundum legem mactabantur. Et in Cantico Canticorum crebro simul ponuntur, & munda appellantur, quoniam cornuta essent & ruminarent, unquamque dividerent. Istius ibicis sunt & alia animalia quasi ejusdem generis, ut est corvum, sicut in lege dicitur: Et omnes corvini generis aves non manducabitis. Hæc ergo animalia vel maxime in faxis nutriuntur,

& in cavernis petrarum. Ibicum tempus quando pariunt nosti, ait Dominus ad Job, vel quando cervæ parturiant observasti? Quanta alia sunt in scripturis magis obscura atque ab hominum notitia longè remota, de quibus aliqua in hoc libro ipse Dominus videtur dixisse, quam sunt quæ ad Job nunc loquitur, Quid enim laboris est nosse tempus certarum, & ibicum parturientium: aut unde tam latebrosus est humanæ notitiæ, ut possit tempus horum animalium parturientium penitus ignorare, præsertim cum hæc ipsa animalia penè in medio hominum commorentur. Proinde, ne sit apud quosdam hic sermo Domini vilis, & fortè ab eis superfluous existimetur, alius quod dixit intuendum est: ut dicamus in mysteriis sub nomine horum animalium, præfiguratos Apostolos, & Apostolicos viros, & omnes prædicatores veritatis: qui in fortitudine fidei & patientia, velut in petris per spiritum imbuentem eos verbum Evangelii perfectè in se formatum parturiant: vel cum doloribus persecutionum parturiant. In petra parturiebat & ille qui dixit: Nam in Christo per Evangelium ego vos genui. Hoc igitur tempus futurum constitui, & animas prædicatorum, velut cervas quæ de timore meo concipiunt, ut spiritum salutis pariant super terram, tu forsitan, quasi obstetricantis officio diligentissima sollicitudine observasti dans eis os, & sapientiam de utero mentis suæ, minus fortasse solidum, vel integrum verbum prædicationis, velut factum in hanc effunderent lucem.

Diminueratis menses conceptus earum, & scisti tempus partus earum? Vivum verbum Dei & validum, penetrans usque in divisionem animæ ac spiritus, compagum quoque ac medullarum: in hoc spirituali conceptu profectus quosdam incrementorum, velut per menses temporum in cordium sinibus operatur, ut ipsis Apostolis primum apparuit, qui in initio prædicationis, quasi parvi, & modici visi sunt, sed paulatim corroborante eos spiritu, verbum in eis demonstratum est, usque ad mensuram plenæ gratiæ pervenisse. Quod velut partu edentes, totum atque perfectum ac plenum divinis promissionibus scribentes, diversis Ecclesiis ediderunt. Hujusmodi igitur conceptus, & partus tempora, qui hoc modo spirituali utero cordis sunt, unde & tu Job, ait Dominus, cognoscere potuisti: quorumque tempora sunt in Evangelio præfinitionis meæ consilio constituta. Ubi ergo dictum est, & scisti tempus partus earum: Alii dixerunt, & dolores eorum solvisti. Dolores sunt infestationes & tribulationes, quæ prædicatoribus inferuntur: à quibus doloribus isti tunc absolvuntur, quando invitati ad requiem absolvuntur à corpore. Sive tunc absolvuntur à doloribus persecutionum, quando in spe positi, pro malis præsentibus ad promissionem æternæ remunerationis accipiunt.

Incurvantur ad fetum, & pariunt: & rugitus emittunt. Doctrinam lacteam propinando incredulis & infirmis, sicut ait Apostolus: Lac vobis potum dedi, non escam: ab illa celsitudine sapientiæ ad humiliora prædicatores quodammodo humiliter atque descendunt, ut vir fiat parvulus: & his qui sine lege sunt, tanquam & ipse sit sine lege. Et dum eos conantur in Christo formare & parere rugitus emittunt: dum ab inimicis Christi supra modum ac supra virtutem suam gravantur, ita ut tædeat eos etiam vivere. De qualibus etiam dicit Apostolus, Et nunc flens dico inimicos crucis Christi. Sive ex affectu charitatis hujusmodi rugitus emittunt, sicut ait idem Apostolus: Tristitia mihi est magna & continuus dolor cordi meo. Item ait: Ex multa tribulatione & angustia cordis scripsi vobis per multas lachrymas. Qualibus dolens ex charitatis visceribus dicit: Filii mei, quos iterum parturio donec formetur Christus in vobis. Item ait in Actibus Apostolorum, ubi omnem fraternitatem collectam alloquitur dicens: Vigilate, memoria retinentes, quoniam per triennium nocte & die non cessavi cum lachrymis monere unumquemque vestrum. Et iterum ait: Ipsi scitis qualiter vobiscum per omne tempus fuerim, serviens Domino cum omni humilitate & lachrymis. Hæc igitur idcirco dicta sunt, ut sciamus quoniam ad gemitus & rugitus, pertineat tribulatio, angustia, lachrymæ & dolor continuus cordis sanctorum. Aliter incurvantur ad fetum, & pariunt, & rugitus emittunt: Ubi prædicatores veritatis verbum fidei ceperint editione eloquii prædicare, sicut ab adversariis incurvantur: id est, custodis carcerum humiliantur atque verberibus: sed quia nec in vinculis verbum

Dei est alligatum: illic nihilominus id populis pariunt, quo & ipsi in Christo nascuntur: Sicut ait ut diximus in regeneratos, sanctus Apostolus: In Christo Jesu per Evangelium ego vos genui: deinceps ad Deum in orationibus rugitus deprecationum emittunt, vel pro persecutoribus suis Deum rogantes, vel perseverantiam fidelium, adiutorium divinæ gratiæ suppliciter implorantes. Aliter, rugitus emittunt: quia qui adjicit scientiam, adjicit dolorem: gemunt sancti cogitantes quanta sunt pericula hujus vite, vel quam longè sunt à virtutibus quas requirunt.

Separantur filii earum: & pergunt ad pastum: egrediuntur, & non revertuntur ad eas. Parturitione Apostolica, filii quos sancti in Christo genuerint sive à pristinis erroribus suis, sive etiam à carnalibus operibus separantur: in quibus nunc erubescunt, ut jam non sibi vivant, sed Christo, qui pro eis mortuus est & resurrexit. Pergunt ad pastum: id est, per scientiam profundioris intelligentiæ quotidie excitati conversatione proficiunt, dicentes: animalia sancta veri pastoris: Dominus regit me & nihil mihi deerit: & cætera, quæ sequuntur in psalmo eodem; sic, inquam, pergunt sancti filii evangelizantium pacem, sicut jam dixi: id est, crescunt atque proficiunt. Ad istum pastum Domini, & ad hanc alimoniam sanctarum animarum, & ad tales delicias spirituales, egrediuntur utique ab infantia mortum quotidie proficientes proficiscentes virtutum merito in virum perfectum. Et non revertuntur ad eas. Non revertuntur ut iterum necesse sit eos doceri, quæ sint elementa exordii sermonum Dei. Non revertuntur ad ea quæ retro sunt, sed ad ea quæ in antè sunt se extendunt. Non revertuntur ut quidam, quibus ait Apostolus: Filioli mei, quos iterum parturio donec Christus formetur in vobis: sed potius subeunt gradus ascensionum, inambulantes de virtutibus in virtutem. Hujusmodi ergo filii non possunt audire, ut Galatæ, vocem increpantis Apostoli: vellem esse apud vos, & mutare vocem meam. Hic ergo sermo Dei sub figura capream, & ibicum, describit Apostolos, sicut jam dixi, & apostolicos viros, atque omnes doctores Ecclesiæ, per quorum doctrinam Ecclesia spirituales sibi filios generat. Et unaquæque anima de verbo Dei concipiens, parit filios bonorum operum, quæ tamen cervæ sit similis & ibici, ut in montibus habitet, & in petris nutriat, veloxque sit & alacris ad currendam viam Domini. Serpentes quoque de terra sua educat, & vivat multo tempore: audiens Prophetam: adjicientur tibi anni vite tuæ: talibus cervis vult montes excelsum quos Domini vox perficit, & quorum pedes in consummatione perducet.

Quis dimisit onagram liberum, & vincula ejus quis solvit? In cervæ & ibice superius figuram Ecclesiæ esse monstravimus. Nunc verò onagri nomine, arbitramur populum Judæorum posse intelligi, quem Deus ob incredulitatem ejus dimiserit, sicut ait: Et dimisit eos secundum desideria cordis eorum. Quod in multis aliis locis scripturarum Deus hoc futurum esse testatur: Cujusque vincula præcepta esse legalia non absurde sentimus. Nam eundem contumacem populum & rebellem, Propheta ita objurgat & increpat, dicens: Vacca lasciviens Israel, confregisti jugum, rupisti vincula. Hunc igitur quasi onagram, immundum videlicet animal ac effrene reliquit Dominus, ut ab eo jugo imperii sui, quia semper restitit obedire, à vinculis præceptorum diaboli solveretur, & secundum Apostolum servus peccati, liber esset justitiæ, sic enim ipse Dominus de Judæis ait in psalmo: Distrumpamus vincula eorum, & projiciamus à nobis jugum ipsorum ubi ipsa trinitas Dei hoc dixisse videtur. Nam quemadmodum in Genesi in factura hominis pluraliter dixit Deus, faciamus hominem ad imaginem & similitudinem nostram: ita & hic locutus est: Distrumpamus vincula eorum, & projiciamus à nobis jugum ipsorum. Quem locum Actus Apostolorum ita se habere manifestè declarant: ubi Apostoli ad Deum elevarunt vocem suam atque dixerunt: Domine tu qui fecisti cælum & terram, mare & omnia quæ in eis sunt, qui Spiritu sancto per os patris nostri David pueri tui dixisti: Quare fremuerunt gentes, & populi meditati sunt inania: astitērunt reges terræ, & principes convenerunt in unum, adversus Dominum, & adversus Christum ejus. Ob hoc igitur scelus quod in Christo filio Dei commissum est, ait pater: qui in spiritu suo hoc futurum prædixerat, dicens: Distrumpamus vincula eorum, & projiciamus à nobis jugum ipsorum. Proceffit grande peccatum ac nefandum, quo salvatorem crucifixerunt, ut merito ab eis vincula præceptorum Dei distrum-

perentur: & ita legis jugum projiceretur. Quod autem jugum & vincula eorum dicta sunt, cum Dei fuerint potius quam Judaeorum, quibus legem ac praecepta dederat mandatorum: hoc maxime requirendum: quod ita dictum, quia Judaei legem carnaliter intelligentes, quam ex operibus se implere arbitrabantur, quasi suam effecerant: sicut dicit Apostolus: Israel verò sectans legem justitiae, in legem justitiae non pervenit. Quare? quia non ex fide, sed ex operibus. Et ideo de eisdem sequitur, dicens: Ignorantes enim Dei justitiam, & suam quærentes statuere, justitiae Dei non sunt subiecti. Quod autem ait, suam volentes statuere justitiam, non quia lex ab ipsis sit constituta, hoc ait: sed in lege quæ ex Deo est suam constituerant, quando eandem legem suis viribus se implere posse credebant: & idcirco secundum hunc sensum Judaeorum vincula dirumpenda à Deo dicuntur, & projiciendum jugum ipsorum.

Cui dedi in solitudine domum. Justos desolatos in solitudine, videlicet protectione defensionis mæa habitare feci: sicut etiam postmodum ore prophetico locutus sum dicens: fiat habitatio eorum deserta, & in tabernaculis eorum non sit qui inhabitet. Solitudo itaque factus est populus ille & eremus, quia ablata lege, prophetia, sacerdotio, sacrificio quoque ac beneficiis divinis, gratiae etiam protectione privati ac desolati sunt.

Et tabernacula ejus in terra falsuginis. Ut sine ulla spe promissionis Dei sterilis viveret: & infructuosus terram falsuginis dicitur accepisse: ubi præter amaritudinem qua Deum provocaret ad iracundiam, nihil haberet. Sic namque alibi de Deo dicit Propheta: Poluit flumina in desertum, & exitus aquarum in sitim. Terram fructiferam in falsuginem à malitia inhabitantium in ea.

Contemnit multitudinem civitatis: clamorem exactoris non audit. Ecclesia est hæc civitas, quæ constat ex multitudine innumerabilium populorum, de qua Dominus ait: Non potest civitas abscondi in monte posita. Hanc igitur quisque Judæus despiciens, respuendo contemnit: clamorem etiam cujuslibet evangelizantis verbum Dei, & exigentis obedientiam fidei non audit: id est, obedire detrectat: ob hoc igitur, incrassatum est cor eorum, & oculos suos clausurunt, ut non videant oculis, & auribus non audiant, & corde intelligant.

Circumspicit montes pascua sua, & virentia quæque perquirat. Montes, superbos quoque doctores, scribas videlicet & pharisæos legis suæ, quasi suspiciens eisque honorem deferens, adulationis ambitu circumit: ab eis procudubio, in quibus est doctrina hominum, non recedens. In quibus etiam montibus ubi se pascua carnalis legis habere gloriantur: virentia quæque perquirat, quæ ad delicias utique carnis, & sabbata delicata pertinent, & quæ velut virentia superbie, legis historis, nullum fructum habeant figurantur.

Nunquid volet rhinoceros servare tibi: aut morabitur ad præseppe tuum? Sive ut alii dixerunt: Nunquid volet monoceros servare tibi? Ex diversa editione transferentium advertimus, quod ipsum sit rhinoceros quod & monoceros, & Latine intelligatur unicornis, sive super nares cornu habens. Sunt ergo hujuscemodi ferae in solitudine Orientis, & ab hominibus nonnunquam videntur sive capiuntur. Hic igitur monoceros, populi gentilis imaginem præfiguratur: cujus etiam superbia significatur in cornu, sicut quibusdam peccatoribus, & superbis à Deo dicitur per Prophetam: Dixi iniquis, nolite iniquè agere: & delinquentibus, nolite exaltare cornu. Nolite extollere in altum cornu vestrum: quia vetermosa atque antiqua in his, quos Deus increpat, superbia est. Secundum aliam editionem, in hoc eodem loco psalmi legimus: Nolite exaltare in excelsum cornu vestrum, loquentes in cervice veteri. In multis quoque aliis scripturarum, cornu nuncupato, legimus superbiæ nominari: licet & in bonam partem cornu solet dici, ut est illud: exaltabit cornu Christi sui. Nam & ipse Dominus Christus, propter singulare imperium suum, aliquando & unicornis dicitur: Legimus quoque cornua & regna dici, ut in Daniele & Apocalypsi continetur. Hic monoceros, qui per sapientiam mundialem timore superbie erat in sublime porrectus: nunquid tibi subjiçietur, ait Dominus ad Job: ut per fidem in sanctitate, & justitia fervens, obedientiæ colla submittat: & mansuetus effectus atque humilis, ad dominicum præseppe recurrat: ac verbis Dei ho-

minisque assumpti, sacris cibariis saturetur. Sive, nunquid subjiçietur, ut in Ecclesia meæ claustrum habitet: quod erit vianibus stabulum: atque huic seculo renunciantibus salutarem per fugium: ubi spiritualium ciborum alimonis, institutionibus, & celestibus pinguefecit eloquiis, & impletur in illo quod erit per Prophetam postea prædicendum: Agnovit bos possessorem suum, & asinus præsepe Domini sui. In monocerote quippe hic nominato, sicut in Propheta per asinum, immundus & incircumcisus significatus est populus omnium nationum.

Nunquid alligabis rhinocerotam ad arandum loro tuo: aut confringet glebas vallium post te. Lorum hoc loco dictam ipsam charitatem Christi, quæ est inter omnes virtutes præcipua, intelligere debemus. De qua ad diligentes atque amantes Deum, ait Apostolus, Copulati in charitate: cujus vinculis colligandos, Propheta olim prædixerat, dicens ad Deum: Labor Aegypti, & negotiario Aethiopiæ, & Sabaim viri sublimes ad te transibunt, & tui erunt: & post te ambulabunt: vincit manibus pergent, & David quemadmodum charitatis Dei vinculis per ministros verbi Dei vincendi essent credentes, ita loquitur, dicens: ad alligandos reges eorum in vinculis ferreis. Quorum vinculorum nominibus, charitatis Christi fortitudinem voluit demonstrare: quæ etiam fortis & potens in manibus ferreis, ad amorem Domini constringit. Hic ergo rhinoceros: id est, populus quondam incircumcisus, præputio scilicet carnalium voluptatum, & infidelitate immundus, hoc loro charitatis Christi, fortissimo alligatus: ita ut nulla eum creatura separare possit à Christo: conficit in corpore glebas convallium, duritiam scilicet peccatorum: & colit in corpore suo terram dominicam, secundum Apostolum, qui ait: Non estis vestri. Et ideo hic specialiter Domini est terra, in qua primitus fit omnium peccatorum, quasi veprium spinarumque purgatio. Deinde aratro crucis, & ferro dominicæ passionis, duritia cordis atteritur, & confringuntur vallium glebæ. Vallium nomine, humiliatos peccatis homines, atque in ima depressos significari existimo, sicut habemus in psalmo: Ascensus in corde suo disposuit in valle fletus. Unde & Isaias cum increpatione prophetatus, contra Jerusalem peccatricem prophetia suæ hujuscemodi titulum præposuit, dicens: Onus vallis visionis. Tallium igitur vallium glebas monoceros comminuit: quando humiliati corporis terram edomat, & suscipiendis celestium præceptorum seminibus ac reddendis fructibus præparat, quando cum Apostolo castigat corpus suum, & in servitutem redigit: quando omnem hebetudinem obstinati cordis, duramque stoliditatem à se auferre contendit: quod tamen efficere nequaquam poterit, ait Dominus: nisi rectorem & gubernatorem suum obedienter se fuerit secutus. Unde ait Dominus ad Job: aut confringet glebas vallium post te, sicut habemus in psalmo: Adhæsit anima mea post te. Et Propheta de hujuscemodi: Post te ambulabunt, inquit, vincit compedibus: ubi admiratione dignos video tales pedes, qui quanto magis compediti fuerint, tanto velocius sine offensione egrediuntur.

Nunquid fiduciam habebis in magna fortitudine ejus, & derelinques ei labores tuos? Nunquid credes illi, quoniam sementem reddat tibi, & aream tuam congreget? Ego Dominus novi fortitudinem charitatis ejus, & patientiæ ac longanimitatis, & idcirco dereliqui ei ad imitandum me omnes labores dispensationis meæ, quos in me credendo intelliget: quia pro illo sustinui alapas, verbera ac sputa suscipiens, eisdem laboravi: eique ad caelos revolans exempla laborum ac virtutum reliqui: cui quæ credidi atque commissi optulante sibi gratia mea, reddat multiplex sementem, & in area Ecclesiæ meæ germen tricesimum, sexagesimum, centesimumque fructificet, & aream tuam congreget: sicut Apostoli, & post Apostolos multi fecere doctorem.

Penna struthionis, similis est pennis Herodii & accipitris. Herodiorum genera tria esse dicuntur: unum horum album esse colore quidam ferunt: aliud verò quasi gruis quibusdam diversis coloribus varium: tertium quoque genus nigrum affirmant: quod sit non solum velox, & sævum ad prædam: verumetiam in coitu impatiensissimum: intantum ut in tempore coitus ex oculis ejus sanguis ebulliat. Herodius in psalmo centesimo-tercio ita nominatur: Herodii domus dux est eorum: cum de lignis Domini Propheta tropicòs loquitur. In Deuteronomio quoque & in Levitico: ubi ne aves immundæ in cibum sumantur Moyses prohibet, & hæc si-

militer ponitur. Accipitrum etiam aliquot, sunt formæ vel generæ. His ergo rapacissimis avibus, venata & præda viventibus, in pennis struthio comparatur, sicut & alii dixerunt: Struthio mixta, & alis Herodionis & accipitris. Igitur struthionem secundum spirituales intelligentiam sensulque divinos, Ecclesiam non absurde sentimus, quæ per lavacrum regenerationis, & verbum munda in Christo effecta est: quæ similem quidem pennam habet pennis avium quæ carnis vescuntur & sanguine. Sed ille remigio alarum in hoc aere velut in pelago id agunt, ut de cæteris avibus prædam capiant. Unde sub hac figura inimici nostri spirituales intelliguntur. Struthio velut longè dissimili modo pennis suis utitur: eo quod eas velut per fidem, & speciem duorum testamentorum gubernaculis vivens habitantem extendat: hæc avis ait Dominus Job:

Quando dereliquit ova sua in terra: tu forsitan in pulvere calcificies ea? Ova sive filios, ut in subsequentibus dicitur, novam creaturam atque in Christo generatam, & candidam progeniem sanctæ Ecclesiæ intelligere debemus. Sed in ovibus illos esse noverimus, qui doctrina quotidiana, quasi fetus quidam Ecclesiæ matris nutriuntur, ut quandoque de initiorum frugalitate, & imperfectione procedentes, ad ultimum testa virtutum, veluti distinctis atque formatis membrorum compagibus exsultant, cum ex tenebris vitiorum hoc modo facti fuerint lux in Domino, proficientes quotidie ad ætatum morumque soliditatem. Audiant Prophetam de ipsis dicentem: Dies formabuntur, & nemo in eis: id est, nullum in eis vitium dominabitur, quo impugnantur vincantur. Filios verò intelligamus jam solitò robustiores: sive ac virtutibus compositos, atque formatos per incrementa virtutum, tanquam per annorum seriem jam de omni infirmitate vitæ incompositæ nihil habentes. Hi igitur, sicut ait Dominus, in terra ab Ecclesia relinquuntur: quando perfectionem ab impiis, & terrena sapientibus patiuntur. Relinquere enim eos Ecclesia dicitur, dum adversantibus non resistit: quos Dominus fervore fidei & patientia fragos, atque in illo igne quem misit in terram, & in pulverem stragis carnis eorum fortissimos facit.

Obliviscitur quod pes conculcet ea: aut bestia agri conterat. Obliviscitur Ecclesia natos suos, dum eis pressurarum molestias, adversarios inferre non prohibet. Hoc loco differentiam puto esse tribulationum, propter illud quod dixit: pes conculcet, & illud quod ait: & bestia agri conterat. Et hoc sit contritio bestiarum: quando aperte truces, & sevi & immanitate morum crudelitatem similes bestiarum, Christum confitentes usque ad atrocitatem mortis affligunt. Pes verò conculcationis sit hujuscemodi tribulatio, quando opprobriis, & nimio contemptu iniquorum sancti usquequaque humiliantur, velut quadam conculcatione prostrati.

Duratur ad filios suos, quasi non sint sui: frustra laboravit nullo timore cogente. Præsentibus filiorum suorum tribulationibus, Ecclesia dura & impia videtur: quoniam non ingenuis, & plangit angustias interitumque natorum. In cujus figuram, sancta mater Machabæorum super filiorum suorum cruciatus exultabat: videbat quippe in spiritu, sicut & hic sancta mater Ecclesia per fidem quotidie contemplatur, quantum gloriam in æternum pariant penæ præsentis, professione veritatis acceptæ. Et ideo quod sequitur: frustra laboravit, nullo timore cogente: Ecclesiam signat, quæ filios suos ad tentationem, & sæculi hujus molestias præparat, sperans utique à Deo pro his malis temporariis, filiorum suorum gloriam, & incorruptionis beatitudinem sempiternam. Aliter: sed & si doluisset pro filiis consecratis, frustra doluisset: quia non habebat timendi causas, quando eos non perdidit, sed acquisivit.

Privavit enim eam Deus sapientia: nec dedit illi intelligentiam. Sapientia atque intelligentia mundi hujus privata est à Deo Ecclesia: nam & Apostolus hoc fieri præcipit, dicens: Qui vult sapiens esse, stultus fiat ut sit sapiens: quia sapientia hujus mundi stulticia est apud Deum.

Cum tempus fuerit, in altum alas erigit: deridet equum & ascensorem ejus. Cùm ingruerit, ait, molestior & nimium acerba afflictio persequentis: ibi major ad Deum de afflictione obsecrantis affectus: dum quodammodo excitatur, & humiliatus erigitur intentione vigilantissima deprecandi in excelsum alacri nisu, fidem suam & spem, velut pennas in adiutorio gratiæ Dei fultas suffert, & cùm talium alarum sustentata fuerit auxilio, gressus profecto ejus velociores effi-

ciuntur & conciti: ita ut insequentes se derideat inimicos, id est equum & equitem, quod est diabolum & hominem ministrum inimici: qui in perpetrandas contra Ecclesiam persecutiones, sedet in quolibet equo suo, in corde videlicet hominis persequentis.

Nunquid præbebis equo fortitudinem: aut circumdabis collo ejus hinnitum? Hunc equum adversariam potestatem arbitror posse intelligi: qui sit pallidus, ut in Apocalypsi scribitur: quem sequitur mors & inferus. Et qui in Zacharia Propheta dicitur rubeus: mortibus videlicet hominum, & cruore resperfus. Proinde dum permittitur præberi ei à Deo, dicitur fortitudo: & circumdari collo ejus hinnitus, ut per patientiam, & bonitatem Dei, thesaurizet sibi iram in die iræ, & revelationis justitiae Dei. Et idcirco in collo ejus significatur hinnitus superbiæ, quo tamenat contra Deum, & blasphemiam loquitur.

Nunquid suscitabis eum quasi locustas? More locustarum, adversarius noster dicitur suscitari, quando de locis suis ad partitendas regiones, atque vastandas præire dicitur, sicut ait de Deo psalmista: Dixit, & venit locusta. Sed hanc suscitationem, instantiam efficiendi operis esse arbitror. Unde dicitur ad Pharaonem: In hoc ipsum te excitavi, ut ostendam in te virtutem meam, & annuncietur nomen meum in universa terra.

Gloria narium ejus terror. Sive ut alii dixerunt: Gloria pectoris ejus audacia. Ut inimicus in fugam vertat adversarium suum, militem scilicet Christi: ipso etiam anhelitu terret: hic est odor mortis. hic est spiritus furibundus anhelans in hominis necem: retrorsum respicit, qui iterum ad peccata convertitur: sive tribulationibus cedit, ut in Evangelio Dominus per Parabolam edisserit.

Terram unguis fodit. Sive ut alii dixerunt: fodiens in campo luxuriat: id est, carnales homines, & terrena sapientes conculcat, & proterit, & cùm eos humiliaverit, sibi bique subdidit: facit eos ea contritione contritos: qualis est contritio, & infelicitas in viis hominum impiorum. In hujuscemodi igitur latitudine vitiorum, velut in campo luxurians, fodit ad subtrahenda hominibus fundamenta virtutum, ut in ruinam subducta soliditate procumbant.

Exultat audacter. Gaudet superbus præsumptionis audacia: quoadusque perditione contra homines pugnat.

In occursum pergit armatis. Quæ sint arma sanctorum contra spiritualia nequitia: Apostolus diligenter enarrat. Contra hos igitur hujuscemodi armis indutus, in occursum pergere dicitur: quando arcem mentis expugnare moliens, adversum murum virtutum, arietes abijcit vitiorum, & ad tentandum Dominum, ausus fuit in occursum ejus venire in eremo, & per singulas civitates Apollolis Christum prædicantibus occurrebat: quando eis commotiones seditionum populi suscitabat, sicut etiam in Actibus Apostolorum legimus. Unde & ad quosdam Paulus ait: Ostium mihi apertum est magnum & evidens, sed adversarii multi. Et multis aliis locis de hac adventantium impugnatione non tacet, quas diabolus immittebat.

Contemnit pavorem: nec cedit gladio. Quod ad imperium, & invocationem Dei, diabolus effugerit, manifestum est: sed si ad contumaciam, & voluntatem illius iniquissimam, ac procaciter impudentissimam attendamus, intrepidus non terretur: non erubescit etiam si gladio ferri Dei territus fuerit & fugatus, revertitur iterum: nec confutatus abscedit.

Super ipsum sonabit pharetra: vibrabit hasta & clypeus. Cur habet pharetram inimicus: ut videlicet sedentes in ea Judæi, gentiles, hæretici, in quibus sunt sagittæ mortis, errorum scilicet latalia dogmata: sagittent in obscuro rectos corde. Habet hastam unde criminibus cæterisque vitis confodiat peccatores: sagittas, subtiliores dolos: hastam, delicta trahalia atque mortifera. Habet clypeum: quo malitiæ plenitudine, totum militum suorum occupat pectus: quo ne telis verborum Dei compungantur, excutit ea, frustratur, expalmar: ex quo equo transfigurato in angelum lucis, splendore quodam terribili, vibrant hasta & clypeus, & mendacii eloquio abrupte hæreticorum resonant pravitates, & hic propter indefinentem intensionem usumque blandiendi vibrare dicuntur.

Fervens & fremens sorbet terram. Fervens est vitis diabolus, inimicus sanctorum, & omnium criminum igne conflagrans, atque in hominem furore invidiæ fremens, ut